

1.КИНЕМАТИЧНО ИЗЧИСЛЕНИЕ НА СЪЕДИНИТЕЛЯ

1.Определяне на основните параметри на съединителя

1.1.Коефициент на запаса – $\beta = \frac{M_c}{Mg_{max}}$

-лек автомобил (1,3-1,75)

-товарен автомобил без р. (1,6-2,2)

-с.в. и т.а. с р. (2,00-2,5)

1.2.Параметри на фрикционните повърхности

1.2.1.Външен диаметър на водимия диск – $D = \sqrt[3]{\frac{Mg_{max} \cdot \beta}{\pi \cdot \rho_0 \cdot \mu \cdot i}}$, m

където $\rho_0=0,15-0,3$ МПа – относително налягане между триещите се повърхнини

$\mu=0,2-0,45$ – коефициент на триене

i – брой триещи повърхнини

1.2.2.Вътрешен диаметър на водимия диск – $d=(0,45-0,65)D$, m

-приема се $\gamma = \frac{d}{D} = (0,45-0,65)$, като малките стойности са за съединители без омекотители и гасители

1.2.3.Среден радиус на фрикционните накладки – $R_{cp} = \frac{R+r}{2}$, m

където R – външен радиус на водимия диск, m

r – вътрешен радиус на водимия диск, m

1.3.Относително налягане между триещите се повърхности - $\rho_0 = \frac{F\Sigma}{S1}$, Pa

където $F\Sigma = F_{пр} \cdot i_{пр} = \frac{Mg_{max} \cdot \beta}{\mu \cdot R_{cp} \cdot i}$ - силата на включвателните пружини, N

$S1 = \pi(R^2 - r^2 - z_n \cdot r_n^2)$ – площ на едната триеща повърхност на водимия диск, m²

$i_{пр}$ – брой на включвателните пружини

i – брой на триещите се повърхнини

z_n – брой на нитовете

r_n – радиус на отвора на главата на нита във водимия диск, m

следователно $\rho_0 = \frac{Mg_{max} \cdot \beta}{\mu \cdot R_{cp} \cdot i \cdot S1}$

1.4.Време за буксуване на съединителя - t_δ

$$t_\delta = \frac{J_a \cdot J_g \cdot \omega_0}{J_g(Mg_{max} \cdot \beta - M\psi) - J_a \cdot Mg_{max}(1 - \beta)}, s$$

където : $J_a = m_a \left(\frac{Rk}{(I_o \cdot I_k)} \right)^2$ - приведен инерционен момент на постъпателно движещите

се маси на колесната машина към оста на КВ, kg.m²

$\omega_0 = 0,75 \cdot \omega_p$ - ъглова скорост, при която започва включването на съединителя, rad/s

J_d – инерционен момент на подвижните детайли на КММ на ДВГ и водещите детайли на съединителя, приведени към оста на КВ, kg.m²

$$M_{\psi} = \frac{Ga.Rk.\psi}{I_o.Ik} - \text{приведен момент от съпротивлението на пътя към оста на КВ ,}$$

N.m

R_k – кинематичен радиус на колелото , m

I_o – предавателно число на ГП

I_k - предавателно число на ПК

M_a – пълна маса на КМ , kg

W_p – ъглова честота на КВ при $P_{\max}$

$\Psi = f+I = f+tg\alpha$ - коефициент на съпротивление на пътя

F – коефициент на съпротивление от търкаляне на колелата по усъвършенствано пътно покритие (0,014-0,02)

I – наклон на пътя

α – наклон на пътя в grad

$$1.5. \text{Работа на буксуване} - A_6 = \int_0^{\tau} M_c(t)(W_{\partial\partial} - W_{nn})dt , \text{ N.m (J)}$$

където $M_c(t)$ – триещ момент на съединителя,изменящ се във времето от 0 до $M_{c_{\max}}$ при включен съединител , N.m

$W_{дв}$ и $W_{пв}$ – ъгови честоти на въртене на задвижващите и задвижвани части на съединителя , rad/s

За практически изчисления на A_6 може да биде използвана получената по

$$\text{експериментален път формула } A_6 = \frac{0,5.Ja.W_o.W_o.Mg \max}{Mg \max - M\psi}$$

$$1.6. \text{Температура на загряване на съединителя} - T_3 = \frac{\psi.A_6}{Mg.C} , \text{ } ^\circ\text{C}$$

където : ψ – дял топлина,приемана от изчислявания детайл (0,5 за притискателен диск на едnodисков съединител и вътрешен притискателен диск на двудисков съединител ; 0,25 е за външен притискателен диск на двудисков съединител)

Mg – маса на съответния притискателен диск , kg

$C=481,5$, J/kg. $^\circ\text{C}$ - относителна масова топлоемкост на мат-ла на съответния диск за чугун и стомана

- може да се ползва и относителната работа на буксуване $a_0 = A_6/S_1$, N/m (J/m²)

- при потегляне на машината и $\psi=0,1$ стойностите за a_0 са в границите:

- $a_0=(1,96-2,45) \cdot 10^6$ N/m (J/m²) за едnodискови съединители

- $a_0=(1,47-1,67) \cdot 10^6$ N/m (J/m²) за двудискови съединители

II. ДИНАМИЧНО ИЗЧИСЛЕНИЕ НА СЪЕДИНИТЕЛЯ

1.Определяне МАХ въртящ момент,който може да предава съединителя без приплъзване - $M_c = Mg_{\max} \cdot \beta$, N.m

$$2. \text{Определяне сумарната притискателна сила в съединителя } F_{\Sigma} = \frac{2.M_c}{(R+r)\mu.i} , \text{ N}$$

- за фрикционни съединители с периферно разположени пружини $F_{\Sigma} = F_{пр} \cdot i_{пр}$, N

където : $F_{пр}$ – работно усилие на една пружина , N

$i_{пр}$ – брой на включвателните пружини

- за съединители с една централна пружина $F_{\Sigma} = F_{\text{пр}} \cdot i_{\text{л}}$, N ; където $i_{\text{л}}$ – предавателно число на лостовете за притискане

3. Определяне на силата, прилагана от водача за изключване на съединителя $F_{\text{в}}$

$$F_{\text{в}} = \frac{F_{\Sigma}}{i_{\text{л}} \cdot \eta_{\text{п}}}, \text{ N ; където :}$$

$i_{\text{л}}$ – предавателно число на привода за управление на съединителя

$\eta_{\text{п}}$ – КПД на привода за управление на съединителя (0,8-0,9 при механично и 0,9-0,95 при хидравлично задвижване)

Стойностите на $F_{\text{в}}$ за леки автомобили са 90-150 N , а за товарни автомобили 200 N

III. ЯКОСТЕН РАЗЧЕТ НА СЪЕДИНИТЕЛЯ

1. Изчисление на водещите дискове

Радиалните размери на дисковете се избират въз основа на размерите на фрикционните накладки и маховика, тяхната дебелина се приема 4,5-6% от D и след това се уточняват по резултатите от топлинния разчет на съединителя. Водещият диск се изчислява на смачкване по елементите, съединяващи го с маховика :

$$\sigma_{\text{см}} = \frac{\gamma \cdot M_c}{R_{\text{ср}} \cdot Z_{\text{вд}} \cdot i \cdot S_1} \leq (\sigma_{\text{см}}) = 10-15 \text{ MPa} , \text{ където } Z_{\text{вд}} - \text{брой на водещите дискове}$$

2. Изчисление на водимите дискове

2.1. Изчисление на шлицовото съединение на главината

$$\sigma_{\text{см}} = \frac{\gamma \cdot M_c}{R_{\text{ср}} \cdot Z_{\text{вд}} \cdot Z_{\text{н}} \cdot d_{\text{н}} \cdot b_{\text{н}}} \leq (\sigma_{\text{см}}) = 20-30 \text{ MPa}$$

$$\tau_{\text{ср}} = \frac{48 \cdot M_c}{R_{\text{ср}} \cdot Z_{\text{вд}} \cdot Z_{\text{н}} \cdot Z_{\text{н}} \cdot d_{\text{н}} \cdot \pi \cdot d_{\text{н}}} \leq (\tau_{\text{ср}}) = 15-20 \text{ MPa} , \text{ където :}$$

$Z_{\text{вд}}$ – брой водими дискове

$d_{\text{н}}$ – диаметър на нита , m

$b_{\text{н}}$ – дебелина на нита , m

3. Изчисление на включвателните пружини

$$\tau_{\text{ус}} = k \frac{8 \cdot D_{\text{ср}} \cdot F_{\text{пр}}}{\pi \cdot d^3} \leq (\tau_{\text{ус}}) = 700-900 \text{ MPa} , \text{ където :}$$

k – коефициент, зависещ от отношението $C = D_{\text{ср}}/d$

C	3	4	5	6	7	8	9	10
K	1,58	1,4	1,31	1,25	1,21	1,18	1,16	1,14

$D_{\text{ср}}$ – среден диаметър на пружината , m

d – диаметър на тела на пружината , m

$F_{\text{пр}}^1$ – сила, действаща на една пружина , m

$F_{\text{пр}}^1 = F_{\text{пр}} + F_{\text{доп}} = F_{\Sigma} / Z + F_{\text{доп}}$, N , където :

$F_{\text{пр}}$ – сила на предварително натягане на пружината при монтажа , N

$F_{\text{доп}}$ – сила от допълн. свиване на пружината в процес на изкл. на съединителя , N

-За периферно разположени цилиндрични пружини $F_{\text{пр}}^1 = (1,1-1,2) \cdot F_{\text{пр}}$, N , където :

$F_{\text{пр}} = 600-700 \text{ N}$ за леки и товарни автомобили, а за тези с голяма товарносимост

$F_{\text{пр}} = 1000 \text{ N}$

-При периферно разполагане броя на пружините е кратен на изключвателните лостове, като MIN им брой е 3. В практиката съобразно стойността на D на водимия диск броя на пружините е:

D,m	До 0,2	0,2-0,28	0,28-0,3
Z	3-6	6-12	12-18

Външния диаметър на цилиндричните периферно разположени пружини е 0,027-0,035m , а d=0,0025-0,0045m при работни витки 7-8. При съединители с омекотител и гасител се приема предварително натягане на пружините му със сила

$$F_{\text{пр ом}} = \frac{(0,35 - 0,4)Mg \max}{R_{\text{ср ом}} \cdot Z}, \text{ N}; \text{ силите им при MAX свиване достигат}$$

$$F_{\text{пр ом}}^1 = \frac{Mc}{R_{\text{ср ом}} \cdot Z}, \text{ N}, \text{ където:}$$

$R_{\text{ср ом}}$ – среден радиус на разполагане на пружините на омекотителя , m

4.Изчисление на изключвателните лостове

$$\sigma_{\text{ог}} = \frac{F \Sigma X \cdot A}{Z_{\text{л}} \cdot C \cdot W_{\text{ог}}} \leq (\sigma_{\text{ог}}) = 140-160 \text{ MPa}, \text{ където:}$$

$Z_{\text{л}}$ – брой изключвателни лостове

$W_{\text{ог}}$ – съпротивителен момент на огъване в опасното сечение , m³

5.Изчисление на аксиалния лагер

Динамическата товароносимост на аксиалния лагер се определя от израза:

$$C = Q^m \sqrt{L}, \text{ N}, \text{ където:}$$

Q – еквивалентно натоварване на лагера , N

L – дълготрайност на лагера , h

m – коефициент, зависещ от типа на лагера